

© Γεώργιος Κ. Φίλινς
PhD, καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και
Στρατηγικής στο Ledra College Λευκωσίας και
διδάσκων σε παραγωγικές στρατιωτικές σχολές,
καθηγητής στο International Baccalaureate
Diploma του Κολλεγίου Αθηνών-Ψυχικού και
αναλυτής διεθνών ζητημάτων στον Alpha

«Το "Μεγάλο Παίγνιο" και η θέση του Ελληνισμού»

■ **ΟΠΩΣ** έχουμε επισημάνει σε παλαιότερες αναλύσεις μας, το δράμα που ξεκίνησε πριν από περίπου ενάμιση χρόνο με τη βάρβαρη τρομοκρατική επίθεση της Χαμάς θα οδηγήσει, εάν όχι με μαθηματική ακρίβεια, τουλάχιστον με γεωπολιτική «λογική» στο δυσμενέστερο σενάριο για την ευρύτερη Μέση Ανατολή και όχι μόνο, το οποίο δεν ήταν άλλο από έναν πόλεμο Ισραήλ-Ιράν.

Η αλυσίδα των πολεμικών συγκρούσεων, η οποία ξεκίνησε από τη Λωρίδα της Γάζας, ενέπλεξε την Υεμένη και τους Χούθι, συνεχίστηκε στον Λίβανο με την εξάρθρωση της Χεσμπολάχ, επεκτάθηκε στη Συρία με την κατάρρευση του καθεστώτος Ασαντ και έφτασε τέλος στη μήτρα του «προβλήματος» κατά τους Ισραηλινούς, το Ιράν. Αυτό που βιώνει η περιοχή από τις ακτές της ανατολικής Μεσογείου έως και τα σύνορα του Πακιστάν είναι μια προσπάθεια του Ισραήλ να εξαρθρωθεί και να καταστρέψει τον «σιιτικό διάδρομο», ο οποίος μέχρι πριν από λίγους μήνες εκτεινόταν από την Τχεράνη έως τη Βηρυτό, τη Γάζα και τα στενά του Αντεν, με βασικούς πυλώνες τη -σουνιτική- Χαμάς, τη Χεσμπολάχ, τους Αλαουίτες

νατοϊκές σχολές άμυνας και πολέμου. Σε αυτή την πολεμική φάση εμπλέκονται ανώτατοι διπλωματικοί, στρατιωτικοί και γεωστρατηγικοί αναλυτές και σοβαροί ξένοι στρατιωτικοί.

Πέραν των βομβαρδισμών, δεν είναι ξεκάθαρο σε τι στοχεύουν πραγματικά οι αντίπαλοι, τι γίνεται με τα επίμαχα θέματα διασποράς όπλων μαζικής καταστροφής, με τα επιμέρους χτυπήματα σε αστικές υποδομές πρωτοφανούς αγριότητας, με την ύπουλη ρωσική και κινεζική υβριδική στάση, καθώς και με τους χειρισμούς από έναν ανεπαρκή και κυκλοθυμικό Αμερικανό Πρόεδρο, που είναι δυστυχώς εκτός τόπου και χρόνου.

Για τη χώρα μας, που γεωγραφικά δεν απέχει πολύ από τα μέτωπα του πολέμου, οι ανησυχίες είναι μεγάλες. Η περιοχή της Μέσης Ανατολής, της ανατολικής Μεσογείου και του Μαγκρέμπ είναι σε κλιμακωτή διέγερση. Οι όποιες

συμμαχίες είναι ευκαιριακές, ασταθείς και προβληματικές. Μαζική μετανάστευση πληθυσμών λαμβάνει χώρα. Κράτη της ευρύτερης περιοχής φλερτάρουν με όπλα και προγράμματα μαζικής καταστροφής. Το ΝΑΤΟ και η Ε.Ε. αντιμετωπίζουν σοβαρά εσωτερικά και εξωτερικά διλήμματα. Διεθνείς συνθήκες παραβιάζονται, ενώ πυρηνικά κράτη δεν σέβονται τις σημαντικές συνθήκες αφοπλισμού. Το Ισραήλ, η Ινδία και το Πακιστάν δεν έχουν υπογράψει καμία από τις συμφωνίες που έχουν τη στήριξη του ΟΗΕ. Μπορεί το Φορντό να μην είναι Τσερνομπίλ ή Φουκουσίμα, αλλά η ρωσική συμπεριφορά στη Ζαπορίζια, αλλά και των Ισραηλινών σε Νατάντζ, Αράκ, Ισπαχάν και αλλού, έχει επιπτώσεις παντού.

Συμπερασματικά, ο συγκεκριμένος πόλεμος ξύνει πολλές υπάρχουσες δι-αχρονικά πληγές στην ευρύτερη περι-

του Ασαντ, τους Χούθι και τις σιιτικές πολιτοφυλακές του Ιράκ.

Ο σκοπός του Ισραήλ ήταν η κατάρρευση του εν λόγω άξονα και η καταστροφή των «αντιπροσώπων» (proxies) του Ιράν γύρω από τα σύνορά του. Το Ισραήλ «απομάκρυνε» το Ιράν από τα σύνορά του, ενώ ταυτόχρονα, με την ενίσχυση των Δρούζων και των Κούρδων σε Συρία και Βόρειο Ιράκ, στην ουσία «μετέφερε» τα δικά του σύνορα στο... Ιράν. Πλέον, η επίθεση στο κέντρο του σιιτικού άξονα ήταν θέμα χρόνου.

Κρίνοντας από τις έως τώρα εξελίξεις επί του πεδίου, αλλά και τη ρητορική κυρίως των Ισραηλινών, εκτιμάται πως η καταστροφή του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν δεν είναι πλέον ο μόνος αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης, αλλά η συζήτηση περιστρέφεται στο κατά πόσο θα μπορεί το καθεστώς στην Τχεράνη να μακροημερεύσει, κάτι το οποίο είναι και το πλέον σοβαρό ζήτημα αναφορικά με τις γεωπολιτικές ισορροπίες στην περιοχή. Οι ΗΠΑ αργά ή γρήγορα θα εμπλακούν ώστε να εξασφαλιστεί πως το Ιράν δεν θα αποτελεί πυρηνική απειλή στο μεσομακροπρόθεσμο μέλλον, κάτι το οποίο δεν είναι σίγουρο πως θα έβρισκε αντίθετη τη Μόσχα ή το Πεκίνο. Τελικά θα ήθελαν η Ρωσία και η Κίνα να συνορεύουν με ένα ισλαμιστικό καθεστώς το οποίο θα διέθετε πυρηνικά; Το ζήτημα, όπως φαίνεται και από δηλώσεις Ρώσων, έγκειται σε μια δυνητική αλλαγή καθεστώτος, η οποία θα μεταβάλλει τον γεωπολιτικό προσανατολισμό του Ιράν προς τη Δύση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τις γεωοικονομικές και γεωπολιτικές ισορροπίες στη νότια Ασία.

Με άλλα λόγια, βρισκόμαστε μπροστά στην αναβίωση του «Μεγάλου Παίγνιου» (Great Game), το οποίο τον 19ο αιώνα είχε να κάνει με τον ανταγωνισμό Μεγάλης Βρετανίας-Ρωσίας για τον έλεγχο των προσβάσεων στον Περσικό Κόλπο και την Ινδία, με μίλην της Εριδος το Ιράν και το Αφγανιστάν!

Πώς επηρεάζεται η πατρίδα μας από τις εξελίξεις; Η λήξη του πολέμου και ένα φιλικότερο προς τη Δύση Ιράν θα διευκολύνουν τα μέγιστα την υλοποίηση του σχεδιαζόμενου εμπορευματικού, ενεργειακού, επικοινωνιακού και όχι μόνο διαδρόμου που ξεκινά από την Ινδία, περνά μέσα από τις φίλες χώρες του Κόλπου, τη Σ. Αραβία και τα ΗΑΕ, διέρχεται από το Ισραήλ και καταλήγει στην Ευρώπη μέσω της Κύπρου και της Ελλάδας, ο γνωστός IMEC (India-Middle East-Europe Corridor). Το σχέδιο σκοπό έχει να μειώσει την εξάρτηση της Δύσης από την Κίνα, με την πατρίδα μας να παίζει καθοριστικό ρόλο και την Τουρκία να μην περιλαμβάνεται στον αρχικό σχεδιασμό. Μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο η σχέση 3+1 αποκτά για τον Ελληνισμό (Ελλάδα και Κύπρο), όσο και για το Ισραήλ αλλά και για τις ΗΠΑ, τεράστια σημασία.

Ας είμαστε ξεκάθαροι... Η Ελλάδα, η οποία μεταξύ άλλων την παρούσα περίοδο είναι και μη μόνιμο μέλος στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, επιθυμεί η σύγκρουση να λήξει το συντομότερο δυνατό και τα ζητήματα να διευθετηθούν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ο Ελληνισμός δεν έχει λόγους να εμπλακεί σε μια διαμάχη με το Ιράν, έχει όμως κάθε λόγο να υποστηρίξει το Ισραήλ του οποίου τα συμφέροντα ασφαλείας στη Λεκάνη του Λεβάντε συμπίπτουν με τα δικά μας, αφού, πέραν της ανάσχεσης της τουρκικής επιθετικότητας, η «πυρηνικοποίηση» του Ιράν σημαίνει την έναρξη μιας πυρηνικής κούρσας εξοπλισμών, στην οποία έχει ξεκάθαρα δηλώσει πως θα εμπλακεί, μεταξύ άλλων, και η Τουρκία... Το θέλουμε, άραγε, αυτό;

οχή. Εχει προεκτάσεις σε όλα τα μέτωπα, πολλές εκ των οποίων θα εμφανιστούν σύντομα σε ναυτική ασφάλεια, καταπολέμηση τρομοκρατίας, κυβερνοασφάλεια, συμμαχίες, ενεργειακά, νέους εξοπλισμούς κ.ά. Είναι καθοριστικής σημασίας να μελετήσουμε τους δύο συγκεκριμένους πολέμους πολιτικά, οικονομικά στρατιωτικο-τεχνολογικά, καθώς και να αποτρέψουμε τις επικείμενες λόγω Γάζας, Λιβάνου, Συρίας και Ιράν ριζοσπαστικοποιήσεις, βίαιες αντιδράσεις, νέες μορφές υβριδικών απειλών κ.ά. Η αεράριμνα και η αντιπυραυλική άμυνα θα πρέπει να είναι από τις πολύ άμεσες προτεραιότητες, ενώ τα χειρότερα είναι μπροστά μας. Αναφορικά με την τελευταία περίπτωση, ήταν επίκαιρη και σωστή η πρόσφατη σύσκεψη υπό τον ΥΕΘΑ Νίκο Δένδια και τον Α/ΓΕΕΘΑ, στρατηγό Δημήτριο Χούπη, στο υπουργείο Άμυνας.

«Περιοχές υπό ανασχεδιασμό»

■ **ΕΤΟΣ 1916:** Βρετανία και Γαλλία χωρίζουν τη Μέση Ανατολή σε κράτη-προτεκτοράτα και ζώνες επιρροής. Τότε, ο Γούντροου Ουίλσον κράτησε τις ΗΠΑ εκτός αυτής της περιοχής.

Τις πρώτες δεκαετίες, γεωπολιτική επιρροή ασκούσαν σε μεγάλο βαθμό αυτές οι δύο προαναφερθείσες χώρες, ενώ κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου προστέθηκαν οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση.

1979: Η επικράτηση του Αγιατολάχ Χομεϊνί το 1978 σήμανε τον εκμηδενισμό της επιρροής που ασκούσε επί σάχη η Δύση, με κύριες δυνάμεις τις ΗΠΑ και τη Βρετανία και την επικράτηση της λεγόμενης ισλαμικής επανάστασης.

ΗΠΑ και Βρετανία «εκδικήθηκαν» τον Αγιατολάχ Χομεϊνί με τον καταστροφικό πόλεμο Ιράκ-Ιράν, που διήρκεσε από τις 22 Σεπτεμβρίου 1980 μέχρι τις 20 Αυγούστου 1988, χωρίς ιδιαίτερες ανατροπές.

1991: Επιχείρηση «Καταιγίδα της ερήμου». Οι ΗΠΑ δημιουργούν αεροπορικές βάσεις στην περιοχή, εκδιώκουν τον Σαντάμ Χουσεϊν από το Κουβέιτ και οδηγούν το Ιράκ σε τριχοτόμηση και δημιουργία de facto αυτόνομου κουρδικού κράτους. Μετά την ανατροπή του Σαντάμ Χουσεϊν (2003), εγκρίνεται το νέο σύνταγμα του Ιράκ (2005), με το οποίο αναγνωρίζεται de jure το αυτόνομο κουρδικό κράτος.

2011: Αρχίζει η επιχείρηση ανατροπής του Μπασάρ αλ Ασαντ, όταν δυνάμεις αντιφρονούντων και ισλαμιστών τρομοκρατών, υποκινούμενες από τις ΗΠΑ και το Ισραήλ, ξεκίνησαν έναν πόλεμο, που κατέληξε στην ανατροπή του στις 8 Δεκεμβρίου του 2024.

Αμέσως μετά την έναρξη του πολέμου στη Συρία, οι Κούρδοι δημιούργησαν τα δικά τους αυτοδιοικούμενα καντόνια, για να καταλήξουν στη δημιουργία του δεύτερου de facto αυτόνομου κουρδικού κράτους, που διαθέτει στρατό περίπου 120.000 ανδρών και γυναικών, ο οποίος εξοπλίζεται και εκπαιδεύεται από τις ΗΠΑ.

2025: Το πρωί της 13ης Ιουνίου εκδηλώθηκε η επίθεση του Ισραήλ κατά του Ιράν, με 200 αεροσκάφη και άγνωστο αριθμό μη επανδρωμένων αεροσκαφών, τα οποία εκτοξεύθηκαν από βάση που είχαν δημιουργήσει οι μυστικές υπηρεσίες του Ισραήλ μέσα στο έδαφος του Ιράν.

Αν κρίνει κανείς από το διάγγελμα του Ισραηλινού πρωθυπουργού Νετανιάχου, ο οποίος απευθυνόμενος στους πολίτες του Ιράν είπε ότι «η ημέρα της ελευθερίας θα έρθει», στόχος του Ισραήλ και των ΗΠΑ δεν είναι μόνο το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν αλλά και το ίδιο το καθεστώς του Χεμενεί.

Σε μια τέτοια περίπτωση αλλαγής καθεστώτος, είναι πολύ πιθανόν να έχουμε ένα τρίτο αυτόνομο κουρδικό κράτος στην περιοχή, σε περιοχές του ΝΔ Ιράν, όπου ήδη υφίσταται διοικητική περιφέρεια με το όνομα Κουρδιστάν.

Το αναφέρουμε για στατιστικούς λόγους:

➤ Στο Νότιο Κουρδιστάν-Μπασούρ (βόρειο Ιράκ), όπου ήδη λειτουργεί το de jure αυτόνομο κράτος, κατοικούν περίπου οκτώ εκατομμύρια Κούρδοι.

➤ Στο Δυτικό Κουρδιστάν-Ροζάβα (ΒΑ Συρία), όπου ήδη λειτουργεί το de facto αυτόνομο κράτος, κατοικούν περίπου τρία εκατομμύρια Κούρδοι.

➤ Στο Ανατολικό Κουρδιστάν-Ροζχίλ (ΝΔ Ιράν), όπου κυοφορείται η ίδρυση ενός τρίτου αυτόνομου κουρδικού κράτους, κατοικούν οκτώ εκατομμύρια Κούρδοι.

➤ Στο Βόρειο Κουρδιστάν-Μπακούρ (ΝΑ Τουρκία), κατοικούν πάνω από είκοσι εκατομμύρια Κούρδοι.

Πόσες πιθανότητες υπάρχουν να αποφύγει η Τουρκία την ίδρυση του τέταρτου και μεγαλύτερου αυτόνομου κουρδικού κράτους;

© Σάββας
Καλεντερίδης
Στρατηγικός αναλυτής
και συγγραφέας